

Inspiratsioonist improvisatsioonini või vastupidi?

MARION PÄRTIN
kultuuriteaduste üliõpilane

Tallinna Ülikoolis 18.–19. aprillil toimunud kunstide instituudi muusikaosakonna korraldatud **VI Rahvusvahelise kraadiõpurite konverentsi “Muusika ja kunstiharidus muutumises: eile, täna homme”** peateema oli inspiratsioon ja improvisatsioon. Laiahaardeline konverents võimaldas muusikateemalisi ettekandeid ja arutelusid kõrvutada muusikaväliste teemadega. Retsensent kuulas **õpetajakoolituse** teema alla koondatud peamiselt eestikeelseid ettekandeid.

TLÜ tudengid olid valinud oma uurimuse teemad vastavalt isiklikule huvile ja kogemusele. **Mari Tamme-salu** (juhendaja Vaike Kiik-Salupere) oli küsitlenud TLÜ, EMTA, laulustuudio WAF ja Otsa kooli lauluõppureid ning uuris nende arvamusi hääleharjutuste kohta. **Merily Lehise** (juh Tiina Selke) arutas, mis teeb ühe muusikaõpetaja edukaks, **Jaana Danilson** (juh Tiina Selke) tutvustas Eesti venekeelse elanikkonna arusaamu muusikaalsusest; **Ade Luts** (juh Raul Talmar) uuris TLÜ muusikaeriala magistrakraadiga lõpetanute võimalusi ja valmisolekut tööturule siseneda ning **Maria Parimskaja** (juh Gerhard Lock) muusikakooli lõpetanute ja poolelijättnute seisukohti muusikahariduse ja selle mõju kohta. **Liisi Väli** (juh Tiina Selke) rääkis kuue-seitsmeaastaste laste võõrustusest võõrapärase muusika vastu ja kuidas sellest üle saada.

Konverentsi ühe korraldaja **Gerhard Locki** ettekande eesmärk oli tutvustada õp-pijakesket “refleksiivse positsionaalsuse mudelit” koolis ja väljaspool tundi. Ettekande järel puhkes elav arutelu, kus peaks paiknema õpilaste kolmese jaotuse mudelis (eeskujulik “oivik”, ekstsentriline “veidrik”, kvaasiekstsentriline “eitaja”) õpetaja – kas tsentris või omakorda veidi nihkes. Ja kas tunnis ainult “oivikutele” keskendudes, kes nii või teisiti teevad seda, mida õpetaja soovib, üldsegi saab tekkida inspiratsiooni? Võibolla peaks õpetaja suunama oma tähelepanu just “veidrikule”?

Teisel päeval räägiti tantsu ning käsitöö ja kodunduse teemadel. **Julia Leimane** (Riia) tutvustas soolisuse vaatepunktist lähtuvat uuringut noorukite mitteverbaalsest suhtlemisest tantsutunnis. **Ene Lind** võrdles õpilaste loomingulise inspiratsiooni ja eneseaktiivsuse ergutamise võimalusi 19. ja 21. sajandi Eesti üldhariduskooli näitel. **Anneli Sare** tutvustas saori (jaapani k – kuduma) tehnikat, kus kudumi defekt on hoopis efekt; kootakse väikestel telgedel, mis sobib ka erivajadustega inimestele.

Konverentsi tegi mitmekülgeks suur teemade ring ning mõni ettekande oli üsna emotsionaalset laadi. Esimese päeva ple-naarettetekannetest jäi eriti meelde **Dora Psaltopoulou-Kamini** (Thessaloniki) muusika teraapilise improvisatsiooni kui “tuumikperekonna mudel”, mille kohaselt on teadus n-õ isafiguur, isikutevahelised suhted on kujutatud hoolditava ema metafoorina ning muusika kui kunst on n-õ loomingulise lapse rollis. Lacani järgi on

inimesel kolm psüühilise arengu faasi: esiteks reaalne faas, mis on omamoodi täiuse seisund ema kehas; teiseks imaginaarne faas, kus nõudmine tunnustuse järele suunatakse teistele ühiskonnaliikmetele – laps mõistab äräloigatust emast, mis on mina konstrueerimise alus; viimaks sümbolise korra faas, kus otsitakse terviklikkust, mis koondub keelekasutuse ümber. Autistlik laps jätab välja ühiskonna, teise faasi. Esitlusel näidati videot muusikateraapia sessioonist, kus terapeut improviseeris klaveril, peegeldades patsiendi liikumist ja olekut. Üle 30-aastane naine, kes polnud kunagi öelnud ühtegi sõna ega isegi loonud silmsidet, vaatas sessiooni lõpuks oma terapeutile otsa ning otsis füüsilist kontakti, ulatades talle käe. **Anna Rita Addressi** (Bologna) kõneles inspiratsioonist, improvisatsioonist ja refleksiivsest interaktsioonist muusikakasvatuse uute tehnoloogiate ajastul. Päeva lõpetas **Joonas Hellermäe** juhitud peaseinejate põnev paneeldiskussioon.

Teist päeva alustas **Nigel Marshall** (London), kes tutvustas muusika ja soolisuse seoseid, mis ilmnevad selgesti juba lasteaialapsi küsitledes. **Paul Beaudoin** (Fitchburg) aga näitas kõige ehedamalt

Improvisatsioon ei ole valesid liigutusi ning seda on lausa hädavajalik kasutada kõigis võimalikes valdkondades.

õpetajaks olemise tähtsust, jutustades tõsielulise loo, kus poiss pidi lahendama mõistatuse, et avada salapärane aardelaegas. Loo mooraal oli, et parim viis õpetada on võimaldada õppijal ise lahendus

leida, soodustades tema tahet avastada ja midagi saavutada. Õpetaja töö on ärgitada uudishimu, kujutlusvõimet ning pakkuda vajadusel tuge. Õppijatele peab jätma võimaluse demonstreerida oma unikaalsust ning õpetaja peaks laskma neil selgitada oma leide. **Nikolaos Zafranias** (Thessaloniki) kõneles muusika esituse ja aktiivse kuulamise interaktsioonist.

Diskussioonidest selgus, et improvisatsioon ei ole valesid liigutusi ning et seda on lausa hädavajalik kasutada kõigis võimalikes valdkondades. Improviseerides inimene avastab ennast. Improvisatsioon kui protsess inspireerib. Osa sellest on privaatne ja tekib küsimus, kas inimene tahab seda ka jagada. Avalikkus ei pruugi seda mõista, mistõttu improvisatsiooni peamine eesmärk ongi kommunikatsioon.